

**PROGRAM AUTORSKI
Z ZAKRESU PROFILAKTYKI
LOGOPEDYCZNEJ**

**realizowany w Szkole Podstawowej nr 1
w Pieńsku**

**w Oddziale Przedszkolnym „Jeżyki”
„My jeżyki mamy sprawne języki”**

Opracowała: Wioleta Trzeciak

Cele programu

Wyniki prowadzonych przeze mnie badań logopedycznych wskazują na potrzebę wprowadzenia dodatkowych ćwiczeń doskonalących sprawność ruchową narządów mowy oraz ćwiczeń korygujących nieprawidłowe oddychanie i przetrwałe połykanie infantylne.

Głównym celem tego programu jest wspomaganie i stymulowanie prawidłowego rozwoju mowy dziecka oraz zapobieganie powstawaniu wad wymowy.

Cele szczegółowe:

1. Wykształcenie i utrwalenie umiejętności prawidłowego (dojrzałego) sposobu połykania.
2. Usprawnienie motoryki narządów mownych: warg, języka, podniebienia miękkiego i żuchwy.
3. Usprawnienie aparatu oddechowego: pogłębienie oddechu, zwiększenie pojemności płuc, wydłużenie fazy wydechowej, kształcenie ruchów przepony, różnicowanie faz wydechowych.

Spodziewane rezultaty

Profilaktyka logopedyczna to nie tylko upowszechnianie wiedzy o zaburzeniach mowy, to szereg działań mających na celu zapobieganie tym zaburzeniom. Przygotowany program profilaktyki logopedycznej ma na celu doskonalenie umiejętności językowych dzieci z prawidłowym rozwojem mowy, jak i z trudnościami w wymowie. W związku z obserwowanym zróżnicowaniem rozwoju mowy i występującymi zaburzeniami i wadami wymowy przewidywane efekty podejmowanych działań mogą być na różnym poziomie zależnie od indywidualnych możliwości dziecka.

Systematyczne stosowanie ćwiczeń zaproponowanych w programie ma w rezultacie doprowadzić do usprawnienia motoryki i koordynacji narządów artykulacyjnych, utrwalenia prawidłowego oddychania i połykania. Realizacja programu ma się także przyczynić do powstania prawidłowych wzorców artykulacyjnych głosek i zapobiec powstawaniu wad wymowy.

Warunki realizacji programu

Program przeznaczony jest dla dzieci 5 i 6-letnich. Realizowany będzie od października 2015r. do czerwca 2016 r. w oddziale przedszkolnym „Jeżyki”, w formie zabawowej. Osobami realizującymi program jest logopeda i wychowawca grupy przedszkolnej – pani Dagmara Dygas. Doboru zestawu ćwiczeń pasujących do tematyki prowadzonych zajęć (zgodnie z podstawą programową wychowania przedszkolnego i planem pracy opiekuńczo- wychowawczo-dydaktycznym grupy) dokonuje logopeda prowadzący dane zajęcia. W razie potrzeb konsultuje się z wychowawcą grupy.

Istotnym elementem programu jest podniesienie świadomości rodziców w zakresie profilaktyki logopedycznej, rozwoju mowy dziecka i najczęściej występujących zaburzeń mowy. Dlatego w trakcie realizacji programu logopeda opracuje broszury informacyjne, w których omówione zostaną powyżej wymienione treści. Ponadto program autorski wraz z zestawem proponowanych ćwiczeń zostanie opublikowany na stronie internetowej naszej placówki, dzięki czemu rodzice będą mogli doskonalić nabyte przez dziecko sprawności ćwicząc z nim w domu. Rodzice mogą również skorzystać z możliwości indywidualnych konsultacji z logopedą dotyczących rozwoju mowy swojego dziecka.

Metody i formy pracy

Metody:

- zabawowa,
- obserwacyjno-demonstracyjne,
- treningu mięśniowego,
- mechaniczne,
- fonetyczne,

Formy zajęć: zbiorowa, grupowa.

Ewaluacja

Ewaluacja jest procesem gromadzenia informacji dotyczących jakości i efektywności podejmowanych działań. Pozwala na formułowanie wniosków, daje podstawę do planowania dalszej pracy i określenia kierunku rozwoju.

Ewaluacja opierać się będzie na:

- bezpośredniej obserwacji dzieci,
- wyniku kontrolnego badania logopedycznego (czerwiec 2016r.),

Propozycje ćwiczeń

Dbając o rozwój mowy dziecka warto wykorzystywać różne okazje do ćwiczeń narządów mownych. Prezentowane poniżej ćwiczenia mają doskonalić funkcjonowanie mechanizmów odpowiedzialnych za prawidłowy rozwój mowy. Podczas wykonywania ćwiczeń należy zwracać uwagę, aby były wykonywane precyzyjnie. Dzieci powinny dokładnie powtórzyć prezentowane ćwiczenie, dlatego nauczyciel prowadzący zajęcia musi pokazywać je powoli, wielokrotnie powtarzać i stale kontrolować poprawność wykonywanych ćwiczeń.

ĆWICZENIA ODDECHOWE

Chociaż oddychanie jest czynnością fizjologiczną u niektórych dzieci jest ono nieprawidłowe, dlatego należy wprowadzić odpowiednie ćwiczenia oddechowe. Celem tych ćwiczeń jest przede wszystkim nauczenie dzieci różnicowania fazy wydechowej i wdechowej, wydłużanie fazy wydechowej, kształcenie ruchów przepony i utrwalenie prawidłowego toru oddechowego.

Przykłady ćwiczeń:

- swobodny wdech przez nos i wydech ustami,
- krótki, szybki wdech natomiast wydech długi i połączony z dmuchaniem,
- unoszenie rąk bokiem do góry podczas wdechu, spokojne opuszczanie rąk przy wydechu,

- wykonywanie wdechu i zdmuchiwanie świeczki (wolno, szybko, przy zwiększanej stopniowo odległości),
- wykonanie wydechu wymawiając „s” z jednakową głośnością, raz ciszej, raz głośniej
- zdmuchiwanie piórka z gładkiej i chropowatej powierzchni,
- wydech z dmuchaniem na kawałek papieru (staramy się, aby odchylenie papieru było cały czas jednakowe),
- puszczenie baniek mydlanych przez słomkę,
- nadmuchiwanie balonów,
- „wyścigi” -dmuchanie na kłębuszki waty, piórka, papierowe kulki,
- dmuchanie na zawieszony na nitkach różny przedmiot,
- przenoszenie różnych przedmiotów (papierki, fasolki, itp.) za pomocą słomki,
- „mecz ping-pongowy”,
- „huśtawka” – dziecko leży na podłodze, na brzuchu kładziemy zabawkę, w czasie wdechu zabawka unosi się, przy wydechu zabawka opada. Wdech i wydech muszą być równomierne i powolne z chwilowym zatrzymaniem powietrza między wdechem a wydechem,
- gra na organkach, trąbce, gwizdka.

ĆWICZENIA USPRAWNIAJĄCE NARZĄDY MOWNE

Niezbędnym warunkiem prawidłowego artykułowania głosek jest sprawne funkcjonowanie narządów mowy. Wyćwiczenie właściwych układów języka, warg, żuchwy i podniebienia miękkiego w znacznym stopniu przyspieszy uczenie się nowych głosek. Dzięki gimnastyce tych narządów można również zapobiegać i usuwać liczne zaburzenia mowy.

Ćwiczenia warg

- szerokie otwieranie ust (jak przy wymowie samogłoski a),
- szybkie zmienianie układu ust „uśmiech”-„ryjek” (zęby pozostają widoczne),
- unoszenie górnej wargi przy zaciśniętych zębach (widoczne tylko górne zęby),
- opuszczanie wargi dolnej (widoczne tylko dolne zęby),
- wykonywanie ruchów imitujących gwizdanie, cmokanie,
- zakładanie wargi dolnej na górną i odwrotnie,
- „rybka”,
- dmuchanie przez wargi ułożone w kształt dziobka i z zębami górnymi na dolnej wardze,
- parskanie,
- półuśmiech-odciąganie na przemian kącików warg,
- nadymanie policzków i powolne wypuszczanie powietrza ustami lub nosem,
- nadymanie policzków i przemieszczanie powietrza z policzka do policzka,
- wymawianie głosek: a e o u i y.

Ćwiczenia języka

- odklejanie chrupki, andruta od wałka dziąsłowego,
- „malowanie sufitu”- lizanie czubkiem języka podniebienia,
- zlizywanie z podniebienia miodu, nutelli, itp.
- konik - „kląskanie” językiem o podniebienie twarde,
- „góra – dół” -dotykanie czubkiem języka na zmianę dolnych i górnych zębów (jedynek) przy silnie opuszczonej żuchwie,
- „samochód w garażu” -unoszenie czubka języka do wałka dziąsłowego,
- liczenie zębów –przy szeroko otwartych ustach dotykanie czubkiem języka po kolei wewnętrznej strony wszystkich zębów,
- głośne wymawianie głoski „al” z powolnym, jednoczesnym unoszeniem języka do wałka dziąsłowego,
- „wbijanie gwoździ” -kilkakrotne uderzanie czubkiem języka o wałek dziąsłowy,
- „myszka do dziury” –usta szeroko otwarte, szeroki język dotyka dolnych zębów i energicznie cofa się aż do tylnej ściany gardła, jednocześnie unosi się tył języka (jak przy głoskach: k, g),
- „rynienka” (rulonik) – wargi ułożone w ryjek, język między wargami, strumień powietrza wydostaje się środkiem jamy ustnej,

- „łyżeczka” – szeroki język lekko wysunięty z jamy ustnej, boki języka wywinięte do góry,
- wypychanie językiem policzków,
- „żrebak” – język wsunięty między ściśnięte wargi drga w czasie wydmuchiwania powietrza,
- jak najszybsze uderzanie czubkiem języka o górne dziąsła,
- wielokrotne wymawianie sylaby „da” z głoską „d” realizowaną dźwiękowo jak w wyrazie Andrzej, drzewo.

Ćwiczenia podniebienia miękkiego

- ziewanie,
- wdychanie powietrza nosem, wydychanie powietrza przez szeroko otwarte usta,
- oddychanie przez usta przy zaciśniętych nozdrzach,
- oddychanie wyłącznie przez nos,
- kaszlanie przy wysuniętym na zewnątrz jamy ustnej języku,
- energiczne wymawianie par sylab: uk-ku, ug-gu, ok.-ko, og-go, uku-ugu, oko-ogo,
- chrapanie,
- płukanie gardła,
- wypowiedanie sylaby apa z przedłużeniem momentu zwarcia warg,
- wypowiedanie sylab ap, op, ep, yp, up z przedłużeniem zwarcia warg,
- ćwiczenia ze słomką (przenoszenie kawałków papieru).

Ćwiczenia żuchwy:

- opuszczanie i unoszenie żuchwy,
- wykonywanie ruchów poziomych, raz z wargami rozchylonymi, raz z zamkniętymi,
- ruchy do przodu i do tyłu.

Ćwiczenia prawidłowego połykania:

Początkowe połykanie niemowlęce polegające na wsuwaniu, płasko leżącego języka, między zęby w momencie przełykania, po wyrośnięciu zębów mlecznych przechodzi w połykanie ponimowlęce, kiedy to koniec języka skierowany jest do przedniej części podniebienia. Istotne, aby umiejętność dojrzałego połykania była opanowana jeszcze przed wymianą przednich zębów mlecznych na stałe, gdyż korygowanie utrwalonego nieprawidłowego położenia języka w wieku późniejszym jest zadaniem bardzo trudnym, a

jego niewłaściwe ułożenie przyczynia się do powstawania wad zgryzu, wad wymowy, a nawet zmian w narządzie żucia. Ćwiczenia te dzielimy na 3 etapy.

Etap 1: Nauka unoszenia języka za górne zęby. Uwrażliwiamy miejsce, którego ma dotykać język, dotykając je palcem lub zimną łyżeczką (podniebienie tuż za górnymi zębami). Wykonujemy ćwiczenia języka, w których język dotyka czubkiem wałka dziąsłowego.

Etap 2: Polykanie śliny. (do tego etapu przechodzimy gdy dziecko potrafi już ustawić odpowiednio język). Prosimy, aby dziecko umieściło język za górnymi zębami i trzymało go tam przez cały czas. Następnie musi zacisnąć zęby, uśmiechnąć się szeroko i połknąć ślinę. Polykaniu nie może towarzyszyć napięcie warg, które nie powinny stawiać oporu przy ich rozchyleniu.

Etap 3: Polykanie płynów. Picie płynu odbywa się małymi porcjami. Dziecko bierze do ust niewielki łyk wody. Następnie polecamy, aby uniosło język do góry, zamknęło zęby, rozchyliło wargi i połknęło płyn.

ZABAWY DŹWIĘKONAŚLADOWCZE

Onomatopeje są pierwszymi, naturalnymi słowami dziecka. Umożliwiają dziecku porozumiewanie się z otoczeniem i stanowią ważny etap rozwoju mowy. Ze względu na zawartość wielu zjawisk językowych często wykorzystuje się je w profilaktyce i terapii logopedycznej. Zabawy dźwiękonaśladowcze wszechstronnie usprawniają funkcje mowy, gdyż w trakcie tych zabaw dzieci ćwiczą: oddychanie, sprawność i koordynację narządów mowy, artykulację, prozodię, fonację oraz słuch fonemowy. Do zabaw można wykorzystać wszelkiego typu klocki, obrazki, ilustracje, książeczki, zabawki, sylwetki zwierząt. Warto zadbać o wzajemną stymulację ośrodków ruchu i mowy, i do wyrażen dźwiękonaśladowczych dodać odpowiedni ruch ciała.

- „Pszczoly.” Dzieci – pszczoły stoją w umówionych miejscach (ule). Na znak nauczyciela pszczoły wylatują z uli i latają w różne strony z głośnym

brzęczeniem (z...). Na umówiony sygnał wracają do uła i brzęczą bardzo cichutko (m...).

- „W lesie.” Dzieci zostają podzielone na trzy grupy zwierząt leśnych – wilki, dziki i zające. Nauczyciel opowiada zagadkę dotyczącą jednego ze zwierząt. Dzieci, które wcielają się w to zwierze biegają po sali naśladując je, następnie nauczyciel zadaje kolejną zagadkę itd. (wilki wyją- u..., zające kicają- kic, kic, dziki chrząkają- chrum, chrum),
- „Pociąg” – dzieci ustawiają się gęsiego, nauczyciel wyznacza trasę i miejsce zmiany lokomotywy (tak, aby każde dziecko mogło udawać lokomotywę). Przy zmianie lokomotywy zmienia się wymawiana sylaba: czu..., cze..., czy..., itd.
- „Las”- ręce uniesione, nogi lekko rozstawione, dzieci kołyszą się i naśladują szum drzew (sz...) dostosowując ruch i dźwięk do słyszanej muzyki (szybko, wolno, delikatnie, energicznie, cicho, głośno, itd.),
- „Motocykliści”- dzieci imitują ruch odpalania silnika motoru, jednocześnie krótko wymawiając głoskę dż, dż, dż.... Na sygnał nauczyciela udają, że jada motocyklem i wymawiają głoskę ż....
- „Zima”- naśladowanie zimowej wichury (wymawia ś... z różnym natężeniem),
- „Zmarzłak” – pocieranie dłoni jakby były zmarznięte i szybkie, energiczne wymawianie głoski zi,
- „Ciszek” - dzieci zostają podzielone na dwie grupy, jedna grupa leżąc udaje, że śpi, druga chodzi na palcach i wzajemnie się ucisza (ć, ć, ć...), potem następuje zmiana ról,
- „Wróble” – podskoki obunóż w miejscu i po całej sali, z naśladowaniem ćwierkania,
- „Konik” – podskoki (icha cha, icha cha...), jedzenie trawy (miam, miam...), oblizywanie się, parskanie z jednoczesnym tupaniem nogą,
- „Czarodziej” nauczyciel wciela się w czarodzieja i zamienia dzieci w różne zwierzęta i przedmioty. Dzieci naśladują ruchy i odgłosy.
-„hokus pokus, czary mary i zamieniam was w komary” – dzieci machają uniesionymi dłońmi i bzyczą (z....),
„hokus pokus, ense fense i zamieniam was w węże” – dzieci naśladują pełzanie węża i syczą (s...),

- „hokus pokus, czary mary i zamieniam was w zegary” – dzieci stają w lekkim rozkroku, ręce imitują ruch wskazówek zegara, dzieci naśladowują cykanie (cyk, cyk, cyk...),

- „hokus pokus, Diny dony i zamieniam was w dzwony” – dzieci stoją w lekkim rozkroku, splatają dłonie, ręce wykonują wymachy zataczając półkole, dzieci naśladowują dzwonienie (dzyń, dzyń, dzyń...),

- „hokus pokus, riki tiki i zamieniam was w budziki” – dzieci stoją tak jak przy „dzwonach” z tą różnicą, że ręce uniesione są nad głową i dłonie wykonują szybki ruch w obrębie nadgarstków. Dzieci naśladowują dzwonienie budzika (dryń, dryń...)

- W ten sposób można również przeprowadzić zabawy naśladowujące odgłosy dowolnych zwierząt:

kot – miau,

pies – hau, hau,

kaczka - kwa, kwa; taś, taś,

krowa – muuu,

koń - , icha cha, kłaskanie, parskanie,

świnka - chrum, chrum; kwi, kwi,

kura – kooo, kooo,

kogut – kukuryku,

gęś – gę, gę,

indyk – gul, gul,

baran – beee,

koza – meee,

osa – bzz,

kukułka - ku-ku,

bocian – kle, kle,

gołąb - gruchu, gruchu,

wrona - kra, kra,

wróbel – ćwir, ćwir,

żaba – kum, kum,

sowa – hu, huu...,

wąż - s..., itd....

- inne dźwięki z otoczenia:

pukanie - puk, puk,

uderzanie - buch, buch,
woda - kap-kap; chlap-chlap,
zegar – cyk, cyk, tik-tak, bim-bam-bom,
piłka - tap, tap,
podskoki - hop, hop,
strzelanie - pif –paf,
upadanie, rzucanie, uderzanie – bęc,
szorowanie -szuru-buru,
kichnięcie - a psik!
bicie serca - pik, pik,
okrzyki radości - hip, hip, hura,
zatrzymywanie konia – prrrr,
poganianie konia - wio!
nawoływanie kurczaków - cip –cip,
karetka pogotowia - i-u,
straż pożarna - e-u,
auto - brum; pi-bi,
samochód policyjny - e-o, itd.

Przykłady wierszy, usprawniających narządy mowy i oddychanie:

Jak ziewamy?

(pogłębianie oddechu, wydłużanie fazy wydechowej, pobudzanie przepony, utrwalanie nawyku mówienia na wydechu, usprawnianie warg, żuchwy i podniebienia miękkiego)

Kiedy lewek głośno ziewa,
masz wrażenie, że lew śpiewa.
Już szeroko rozwarł paszcze,
już publika brawo klaszcze.
Pokaż teraz ty mój panie,
jak wygląda lwie ziewanie: aaaaaaa.

Hipopotam, gdy jest śpiący,
bywa także ziewający.
Paszcze mocno tak otwiera,

masz wrażenie, że cię zżera.
Pokaż wszystkim ty mój panie,
hipopotama ziewanie: aaaaaaa.

Reksio znany z dobranocki,
chowa w budzie swoje klocki.
Gdy jest śpiący zwyczaj miewa,
niesłuchanie głośno ziewać.
Zostań teraz psiną małą,
ziewaj głośno buzią całą: aaaaaaa.

Lewek, Reksio, Hipopotam,
już sam nie wiem jeszcze kto tam.
Gdy na spanie chętkę mają,
Wszyscy głośno tak ziewają: aaaaaaa.

Do tej grupy dodam siebie,
Kasię, Anię oraz Ciebie.
Gdy szykuje się nam spanie,
Słyszać wokół to ziewanie: aaaaaaa.

„Kłótnia zegarów”

(wydłużanie fazy wydechowej, pobudzanie przepony, utrwalanie nawyku mówienia na wydechu, kształtowanie słuchu mownego, usprawnianie czubka i tylnej części języka, utrwalanie prawidłowej wymowy głosek)

Zegar potężny stoi przy ścianie,
wskazówki pręży, prawi kazanie:
- Jestem tu ważny, godzin pilnuję,
wszak wie to każdy, nie oszukuję!
Moje tykanie głośno się niesie,
takie tykanie, że słuchać chce się.
- Tik-tak, tik-tak, tik-tak...
-A ten zegarek czego tu szuka?

On jak Komarek brzęczy do ucha.

-Cyk, cyk, cyk...

Kogoś takiego niech nikt nie słucha,
on nic ważnego wam nie wystuka.

- Tik-tak, tik-tak, tik-tak...

- Mnie trzeba cenić, panowie, panie,
proszę docenić moje tykanie.

- Tik-tak, tik-tak, tik-tak...

- Nie bądź potworem, panie zegarze,
ja każdą porę też dobrze wskażę.

-Cyk, cyk, cyk...

- Twoje tykanie jest bardzo głośne,
lecz za to moje- ciche, radosne.

- Tik-tak, tik-tak, tik-tak...

-Cyk, cyk, cyk...

- I mam, kolego, szczęścia też więcej,
u pana swego bywam na ręce.

-Cyk, cyk, cyk...

„Kto mruczy?”

(wydłużanie fazy wydechowej, równomierne wydychanie powietrza, utrwalanie nawyku mówienia na wydechu, zniesienie napięcia mięśni krtani i gardła, wyłączenie rezonansu nosowego)

Mały kotek wskoczył na babci kolana, mruczy, by tu zostać do samego rana:

- Mmm..., mmm...

A gdy kotek widzi miskę pełną mleka, głośno sobie mruczy, z wypiciem nie zwleka: -

Mmm..., mmm...

Także duże misie śniąc o plastrach miodu, mruczą bardzo głośno i nie czują głodu: -

Mmm..., mmm...

Kiedy bure misie są w pobliżu ula, przyjemne mruczenie aż pszczołki rozczuła: -

Mmm..., mmm...

Bardzo grzeczne dzieci, aby mówić pięknie, na ćwiczeniach mruczą przyjemnie i dźwięcznie: - Mmm..., mmm...

Ćwiczymy powtórnie mruczenie cichutkie, niech będzie i długie i bardzo równiutkie: -
Mmm..., mmm...

„Żująca krowa”

(usprawnianie żuchwy i warg)

Stałą krowa na pastwisku,
bardzo grzeczna, czarno- biała.
Trawy dużo miała w pysku,
i dokładnie przeżuwała.
I przesuwając szczękę w prawo,
w lewo, w górę oraz w dół.
Żuje trawę niezbyt żwawo,
już przeżuła trawy pół.
Znowu przesuwając szczękę w prawo,
w lewo, w górę, teraz w dół.
Rusza szczęką niezbyt żwawo,
żeby przeżuć drugie pół.
Znowu rusza szczęką w prawo,
w lewo, w górę, znowu w dół.
Rusza szczęką niezbyt żwawo,
Żuje trawy drugie pół.
Szczęką rusza w przód i w tył,
w lewo, w prawo, góra, dół.
Z trawy został tylko pył,
bo przeżuła drugie pół.

„Gęsi i wilki”

(wydłużanie fazy wydechowej, ekonomiczne zużywanie powietrza, utrwalanie nawyku mówienia na wydechu, różnicowanie natężenia głosu, usprawnianie warg, żuchwy i czubka języka, utrwalanie prawidłowej wymowy głosek: u, s)

Idą gęsi skrajem lasu, spieszą się, nie mają czasu,
bo za brzozą czy też sosną apetyty wilkom rosną.
Gąski zaraz głośno syczą, Wiki tylko ptaki liczą.

Marzą im się białe gąski, mięsa smaczne, tłuste kąski.
 - Sss, sss, sss,
 - Uuu...
 Słysząc wokół wilków wycie – uuu... tak zdradziły swe ukrycie.
 Teraz białe gąski wiedzą, gdzie te wilki sobie siedzą.
 Już ze strachu syczą gąski, nie chcą służyć za przekąski:
 Groźnie syczą niesłuchanie, by zmieniły wilki zdanie: - sss...., sss...
 Koncert syku gęsi dają, wilki pilnie go słuchają.
 Zasłuchane w syku dźwięki, same spiewać chcą piosenki.
 Wcale nie są skore wilki, by załatwiać tu posiłki.
 Stoją w rzędzie równiuteńko i zawodząc, wyją cienko: - Uuu...
 Bardzo długo wyją jeszcze: - Uuu...
 Gdy przestały wyć już wreszcie, białych gąsek zapytały,
 czy by koncert z nimi dały.
 Gąski syczą oburzone, że z wilkami... wykluczone: -Sss..., sss...
 Bo gdy miną spółki-chórki, to niepewne gąsek skórki.
 Wilki wyją zawiedzione: -Uuu.. Gąski syczą oburzone: -Sss..., sss...
 Poszedł każdy w swoją stronę i historii tej już koniec!

„Wiatr i wąż”

(utrwalanie nawyku mówienia na wydechu, różnicowanie natężenia głosu, utrwalanie prawidłowej wymowy głosek: s, sz, różnicowanie dźwięków opozycyjnych s-sz, usprawnianie czubka języka)

Szumi wiatr, szumi wciąż: Szszsz... szszsz...
 A tu głośno syczy wąż: Sss... sss...
 Wiatr piosenkę nową szumi: Szszsz... szszsz...
 Lecz syk węża szum ten tłum: Sss... Sss...
 Zdenerwował się aż wąż: - Czy mam szumu słuchać wciąż?! Sss... sss...
 Przecież pięknie syczę sam, teraz ja tu koncert dam! Sss... sss...
 Węża syk i wiatru szum naśladowe dzieci tłum: Szszsz... szszsz... Sss... sss...

„Piesek”

(wydłużanie fazy wydechowej, ekonomiczne zużywanie powietrza, utrwalanie nawyku mówienia na wydechu, różnicowanie natężenia głosu, utrwalanie prawidłowej wymowy głoski: h, usprawnianie warg, żuchwy, tylnej części języka i podniebienia miękkiego)

Mała Ola pieska ma, gdy jest grzeczny, łapę da.

Gdy się bawi Oli pies, szczeka głośno groźny jest.

Hau, hau, hau ,hau! Hau, hau, hau ,hau!

Szarpie buty, rzuca kość, głupich figłów nie ma dość.

Jeży się na głowie włos, gdy zabiera piesek głos.

Hau, hau, hau ,hau! Hau, hau, hau ,hau!

Kiedy Ola idzie spać, piesek nie chce łapy dać.

Chce się bawić mały psiak, bardzo głośno szczeka tak:

Hau, hau, hau ,hau! Hau, hau, hau ,hau!

Ola lubi swego psa, choć kłopotów wiele ma.

Lubi piesek panią swą i wesoło wita ją:

Hau, hau, hau ,hau! Hau, hau, hau ,hau!

„Jedzie pociąg”

(wydłużanie fazy wydechowej, równomierne wydychanie powietrza, pobudzanie przepony, utrwalanie nawyku mówienia na wydechu, różnicowanie natężenia głosu, kształtowanie słuchu mownego, usprawnianie warg, żuchwy, czubka języka, tylnej części języka, podniebienia miękkiego utrwalanie prawidłowej wymowy głosek: cz, sz, k, t, s, f, u)

Niesłychanie długi pociąg świszczcze, gwizdże i łoskocze,

to rozpędzi się to stanie, to zazgrzyta, to furkocze.

Kiedy pociąg szybko jedzie poprzez lasy, góry, pola,

głośno dźwięk się wokół niesie, to turkoczą jego koła:

- Czuk, czuk, czuk...

- Czuk, czuk, czuk...

Gdy pod górę pociąg jedzie, dudnią ciężko jego koła,

sapie, dyszy i łoskocze i rytmicznie szeptem woła:

-Tyak, tak, tak...

-Tak, tak, tak...

Tłum podróżnych na peronie na przybycie oczekuje,

a gdy pociąg wreszcie wjedzie, z piskiem kół wnet zahamuje:

-Psss, psss...

Stoi sobie ciężki potwór wśród podróżnych na peronie,
gdy wypuszcza białą parę, cały peron w bieli tonie:

-Szszz...

-Fff...

-Szszz...

-Fff...

Znowu rusza w długą podróż, mknie przez miasta, wioski, pola,
kiedy mijają jakieś dzieci, to wesoło pociąg woła:

-Uuuuu..., uuuuu...

Wiersze, w których wykorzystano onomatopieje:

„Co to, co to?”

Jedzie pociąg fu fu fu

Trąbka trąbi tru tu tu

A bębenek bum bum bum

Na to żabki kum kum kum

Deszczyk kapie kap kap kap

Konik człapie człap człap człap

Mucha brzęczy bzy bzy bzy

A wąż syczy sss sss sss

Baran beczy bee bee bee

Za to koza mee mee mee

Zegar cyka cyk cyk cyk

A dzwoneczki dzyn dzyn dzyn

Jeżyk idzie tup tup tup

Woda chłapie chlup chlup chlup

Dzięcioł stuka stuk stuk stuk

Do drzwi pukam puk puk puk.

„Poliglota”

Jestem mały poliglota, bo rozumiem psa i kota.
Ptasi język także znam, zaraz udowodnię wam.
Kotek miskę mleka miał. Pyszne było – miauknął: miau miau.
Piesek też by pewnie chciał, szczeknął głośno: hau hau.
Małej myszce ser się śni, piszczy cicho: pii pii pii.
Kurka zniosła jajek sto. Gdacze o tym: ko ko ko.
Kaczka śliczne pióra ma, Kwacze dumnie: kwa kwa kwa.
Nad jeziorem żabek tłum, kumka sobie kum kum kum.
Jak to dobrze kumie, kumie, że ktoś po żabiemu umie.

„Dziwne rozmowy”

W chlewiku mieszka świnka i trąca ryjkiem drzwi.
Gdy niosę jej jedzenie to ona „kwi kwi kwi”.
Opodal chodzi kaczka, co krzywe nóżki ma.
Ja mówię jej „dzień dobry” a ona mi „kwa kwa kwa”
Na drzewie siedzi wrona, od rana trochę zła.
Gdy pytam „Jak się miewasz?” to ona „kra kra kra”.
Przed budą trzy szczeniacki podnoszą straszny gwałt.
Ja mówię „cicho pieski”, a one: „hau hau hau”.

„Co mówią zwierzaki?”

Co mówi bocian, gdy żabę zjeść chce?
Kle kle kle
Co mówi żaba, gdy bocianów tłum?
Kum kum kum
Co mówi kaczka, gdy jest bardzo zła?
Kwa kwa kwa
Co mówi kotek, gdy mleczka by chciał?
Miau miau miau
Co mówi kura, gdy znosi jajko?
Ko ko ko
Co mówi kogut, gdy budzi w kurniku?
Ku ku kukuryku

Co mówi koza, gdy jeść jej się chce?

Mee mee mee

Co mówi krowa, gdy brakuje jej tchu?

Mu mu mu

Co mówi wrona, gdy wstaje co dnia?

Kra kra kra

Co mówi piesek, gdy kość zjeść by chciał?

Hau hau hau

Co mówi baran, gdy jeść mu się chce?

Bee bee bee

Co mówi ryba, gdy powiedzieć chce?

Nic! Przecież ryby nie mają głosu.

„Wesołe i smutne okrzyki”

Tam na wróble stoi strach – ach ach!

Jaki duży wyrósł groch – och, och!

Ty wietrzyki liśćmi chwiej – hej, hej!

Heli dobrze w szkole szło – ho ho!

Znów od rana w kuźni ruch – buch buch!

Płaksa nie wie, czego chce – eeeee!

Drzemią kury w cieniu lip – cip cip!

Przeskoczmy przez ten kloc – hoc, hoc!

Przemknął zając w poprzek bruzd – szust, szust!

Traktor na zakręcie znikł – pyk pyk!

Krówki w polu mokną w dżdżu – mu mu!

Znowu rozlał mi się klej - ojej!

Deszcz załzawia oczka szyb – chlip chlip!

Poszedł kaczki wołać Jaś – taś taś!

Nie wrzeszcz, bo to ledwie świt - cyt cyt!

Wrona też swój okrzyk ma – kra kra!

Jurek Władka zgubi trop – hop hop!

Od niedzieli zima zła – hu ha!

Do snu nuca kotki dwa – aaaa!

Literatura

- Bogdanowicz M. *„W co się bawić z dziećmi?”*
- Chrzanowska A. Szopik K. *„Zabawy i ćwiczenia logopedyczne- poradnik dla logopedy, nauczycieli i rodziców”*
- Demel G. *„Minimum logopedyczne nauczyciela przedszkola”*
- Malkiewicz M. *„Jarmark logopedyczny. Wybór zabaw wspomagających mowę przedszkolaków”*
- Skorek E. *„100 tekstów do ćwiczeń logopedycznych”,*
- Stecko E. *„Zaburzenia mowy dzieci – wczesne rozpoznawanie i postępowanie logopedyczne”*
- Sprawka R. Graban J. *„Logopedyczne zabawy grupowe dla dzieci od 4 do 7 lat”*
- Styczek I. *„ Logopedia”*
- Szłapa K. *„Cmokaj, dmuchaj, parskaj, chuchaj”*